

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Congresul național-bisericesc extraordinar.

Cuvântarea

cu care a deschis I. P. Sa Metropolitul Ioan Meșianu, Congresul național-bisericesc extraordinar la 16/28 Maiu 1899.

Mărit congres!

Venerabili domni deputați!

Dacă ne-am întrunit acum aici în acest congres național-bisericesc extraordinar, am făcut-o ca să resolvim o chestiune urgentă și gravă, ce atinge deapropo, în mod îngrijitor, și pe clerul și poporul nostru, și biserica noastră națională. Înțeleg, dl. deputați, chestiunea întregirii din partea statului și a venitelor preoției noastre, venite mult reduse prin introducerea cunoscutelor legi așa numite politice-bisericești.

Intre alte legi votate de legislațiunea țerei în anul trecut, este și articolul XIV. din 1898, prin care se dispune și întregirea venitelor preoției noastre, după pregătirile ei, deocamdată până la minimumul de 1200, respective 600 corone, iar mai apoi până la câte 1600 respective 800 de corone.

În sensul acelei legi, din partea înaltului guvern al statului au fost și consistoriile noastre provocate, ca până la finea lui Iulie a. c. să pregătescă și să înainteze aceluiași datele necesare la măsurarea competențelor de întregire, iar vedând acele consistorii, că după tenoarea amintitului articol de lege, întregirea venitelor preoției se contemplă pe lângă unele ingerințe în autonomia noastră bisericească, așadar mai înainte de toate au aflat de bine a supune cauza consistoriului metropolitan, nu numai pentru o cumpănire mai aprofundată, dar și pentru uniformitate în procedere.

Consistorul nostru metropolitan la rëndul seu a provocat pe consistoriile eparchiale, să promoveze afacerea la sinodele eparchiale, ca mai întâiu aceste să se pronunțe, iar votul lor să se înainteze consistoriului metropolitan, care își rezervase a autorisa pe consistoriile eparchiale să pună în lucrare votul sinodelor, în cazul când acela ar fi uniform, iar în cas de divergență să-l transpună cu aprecierile lor, congresului nostru național bisericesc extraordinar contemplat pentru ziua de astăzi.

Două din cele trei sinode eparchiale, anume cel de aici și din Arad, s'au declarat pentru pregătirea și înaintarea datelor pentru primirea întregirii venitelor preoției dela stat, condiționat, dacă acesta s'ar face fără alterarea autonomiei noastre bisericești, pe când sinodul din Caransebeș s'a declarat necondiționat în contra primirii acelei întregiri dela stat.

Astfel am ajuns, dl. deputați, la întrunirea noastră în acest congres național-bisericesc extraordinar, pentru rezolvarea amintitei chestiuni de mare gravitate.

Deci salutându-Ve cordial și la această întrunire, și recomandând și a-

căstă chestiune momentosă, înțelepției d-văstre aprecieri, declar sesiunea congresului nostru național-bisericesc extraordinar, convocat aici pe astăzi, de deschisă.

Ședința primă.

(Deschiderea)

— 16 Maiu v.

Dumineca trecută, în 16/28 Maiu, la Sibiu iarăși s'au vădut întruniți cei mai aleși fii ai bisericii noastre gr.-or. române, membrii măritului nostru Congres național-bisericesc, convocat în sesiune extraordinară.

Înainte de toate s'a celebrat în biserica parochială din Sibiu-Cetate serviciu divin festiv, pontificând Înalt-Presfinția Sa Dl. Arhiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu, asistat de P. C. Sa Părintele Arhimandrit, și Vicariu Arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, de ppresbiterul Ioan Papiu, de asesorul consistorial Mateiu Voileanu, directorul seminarial Dr. R. Roșca, protopop onorar, ppresbiterul Iuliu Dan și diaconii Demetriu Câmpeanu și Ioan Popovici. Erau prezenți toți deputații congresuali cari sosiseră deja, și un ales public. Corul eminent al dlui profesor Dima a executat răspunsurile liturgice cu cunoscuta-i măiestrie.

Serviciul divin s'a încheiat apoi cu rugăciunea pentru chemarea Duhului Sfânt peste lucrările congresului, rugăciune făcută și ascultată în genunchi de toți cei din biserică.

După serviciul divin Eminenția Sa Înaltpreasfințitul Metropolit a fost condus de preoții slujitori la reședință. Publicul s'a resfirat.

În curând apoi domnii deputați congresuali s'au adunat iarăși în biserică și o deputațiune a mers și a învitat pe înaltul prelat în mijlocul Congresului.

Sosind și ocupând scaunul presidial, a deschis Congresul prin vorbirea pe care o publicăm în fruntea numărului de față.

Vorbirea a fost primită cu urări de „trăiască” la adresa Metropolitului.

S'a trecut după acesta la constituirea biroului provisoriu, la care Em. Sa Metropolitul a chemat pe deputați: din cler: Dr. Tr. Badescu, Dr. Tr. Putici și Mateiu Voileanu; mireni: G. Bogoievici, Dr. E. Cristea, Dr. N. Opreanu, Iustin Papp, Ioan Sîrbu și Dr. I. Șenchea.

După acestea notarul M. Voileanu a dat cetire listei deputaților pentru a se constata câți sunt prezenți și astfel întrucât Congresul e ori nu capabil a lua concluse valide. Să constată ce sunt prezenți 66 domni deputați (din 90), deci e majoritatea recerută.

S'a prezentat din partea presidului raportul consistoriului metropolitan pregătit în acest obiect pentru a fi înaintat la congres. S'a decis a se da comisiei ce se va alege spre scopul studierii acestui unic obiect pentru care a fost convocat congresul.

S'a prezentat o adresă venită dela tinerii români universitari din Cluj, prin care își arată dorința lor față de hotărîrea în obiectul acesta de mare importanță, supus deliberării congresului. Să dă și ea comisiei respective.

Înainte de intrare în ordinea zilei. deputatul Parteniu Cosma prezintă următoarea propunere, care e a se adăuge la concludul ce se va lua în cauza întregirii și anume la caz de primire. În acest caz agendele bisericii noastre se vor înmulți în mod însemnat în ministeriul reg. ung. de culte, și față de acest caz d-sa propune a se adăuge la concludul de primire, încă următoarele:

„Totodată congresul regretă că în ministerul r. u. de culte și instrucție publică, de un lung șir de ani nu se află aplicați bărbați ortodocși de naționalitate română, cari cunoscând bine afacerile bisericii și însuririle credincioșilor ei, se pôtă contribui cu cunoscințele lor speciale la rezolvirea corectă a chestiunilor noastre bisericesci și școlare, precum se aflau sub primul regim deákist. Deci:

considerând că dela modul punerii în lucrare al art. de lege XIV din 1898, care tractează chestiuni de natură foarte delicată, depinde în mare măsură pacea între stat și biserică noastră autonomă;

considerând că afacerile bisericesci și școlare ale bisericii ortodoxe din statul nostru, deși ierarhice și ea, ca cea romano-catolică, totuși nu se provăd în ministeriul de culte și instrucție publică prin o secțiune compusă din funcționari de confesiunea ortodoxă, precum se provăd afacerile bisericii romano-catolice în secțiunea I. compusă și condusă numai de funcționari rom.-catolici, ci se provăd prin secțiunea II. dimpreună cu ale refecțiilor, luteranilor, unitarilor, israeliților, baptiștilor, nazarenilor etc., tot confesiunile căror instituțiuni nu sunt identice cu ale bisericii ortodoxe;

considerând în fine că guvernul actual s'a angajat a inaugura un regim în spirit deákist, care a evitat ori-ce conflict între guvern și biserică noastră, și a guverna după „lege, drept și dreptate”:

Congresul rógă pe Înalt Prea Sfinția Sa Metropolitul, ca punându-și în cumpănă totă autoritatea ce-i compete în calitatea s'a de cap al bisericii autonome ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, să întrevină la guvern, ca și în interesul binepriceput al statului, să iee măsurile necesare, ca în ministeriul de culte și instrucție publică, să se aplice la posturile cardinale bărbați cualificați din sinul bisericii noastre naționale, ca afacerile bisericii noastre naționale să se pôtă rezolvi corect și în mod demn de însemnătatea ei pentru stat.”

I. P. Sfinția Sa Metropolitul ține a aduce la cunoștința Congresului, că aceea ce deputatul Cosma intenționează prin propune-

rea de mai sus, I. Pr. Sfinția Sa a și făcut deja de repetite ori, că adevă a amintit și a arătat dlui ministru dorința asta, e drept că numai verbal, iar că dl deputat Cosma intenționează ca Congresul însuși să dea o îndrumare în acest sens Metropolitului, ca să întrevie, firește va fi și mai folositor eventualei reușite, căci alt pond va avea atunci întrevierea, urmând dintr'un vot al congresului, și altul când întrevii așa mai mult personal.

Se dă și propunerea dlui Cosma, comisiei. Întrându-se în ordinea zilei, se prezintă cererile de concediu, și se acórdă (vre-o 20.)

Se suspinde apoi ședința pentru consultare asupra comisiei căreia să se dea spre studiere și venire cu propunerea, raportul consistoriului metropolitan, și celelalte în legătură cu el.

După redeschidere se primesc în comisie:

Din archidieceșă: P. C. Sa dl archimandrit-vicariu Dr. Il. Pușcariu din cler, iar mireni deputații Parteniu Cosma și Dr. Ioan Mihai.

Dela Caransebeș: P. C. Sa dl archimandrit Filaret Musta, din cler, mireni deputații: Esc. Sa Feldmarschal-Lieutenant Teodor Cavalier de Seracin și Titu Hațeg.

Dela Arad: Deputatul din cler Ignatie Papp, iar mireni Dr. N. Oncu și P. Truța.

Ficsându-se timpul de întrunire a ședinței procesime pe mâna la orele 10 a. m. tot în biserică, ședința asta primă se încheie.

Ședința II.

— 17 Maiu v., a. m.

După-ce s'a verificat protocolul ședinței prime, s'au prezentat de I. P. Sa Metropolitul cererile nouă de concediu, și s'au acordat. S'a dat apoi expresie condolenței congresului pentru mórtea lui Valerie P. Bologa, fost deputat congresual, prin sculare și „Dău să-l odichnescă”.

Întrându-se în ordinea zilei, referentul comisiei de 9, Dr. Ioan Mihai referă asupra raportului consistoriului metropolitan în obiectul întregirii dela stat a salariilor preoției. Spune că comisia de 9, constituindu-se sub președința P. C. Sale dlui vicariu archiepiscopesc Dr. Il. Pușcariu, a adus propunerea ce o va presinta în obiect, numai cu majoritate de voturi, doi dintre membri ei fiind contra primirii, și rezervându-și a lua poziție în plinul Congresului contra propunerii de primire a comisiei. Dă apoi aci cetire raportului însuși al Consistoriului metropolitan, care este următorul:

Mărit Congres!

Înaltul guvern al țerei noastre, urmând a împlini promisiunea dată la pertractarea legilor politice-bisericești, că va veni întru ajutor confesiunilor receptate în țără spre a ameliora starea materială a preoților lor, a prezentat dietei țerei un proiect de lege despre întregirea venitului preoțesc, sau adevă parochial.

Proiectul acesta de lege conținând dispozițiuni prejudiciose autonomiei noastre bisericesci, consistoriile noastre eparchiale au așternut camerei deputaților o reprezentațiune

motivată, și au cerut ca proiectul de lege să se restituie guvernului în însărcinarea, ca să asculte confesiunile — între acelea firesce și biserica noastră, și prelucrând proiectul de lege în consonanță cu legile cardinale ale țerei, cari asigură autonomia confesiunilor, să-l prezinte spre pertractare în redactare nouă.

Aceeași reprezentațiune s'a subternut mai apoi din partea metropoliei și casei magnafilor în numele tuturor consistoriilor noastre eparchiale, cu același petit ca mai nainte.

Legislațiunea țerei însă a votat proiectul de lege în ambele case ale dietei, cu puține modificări, și astfel acela votat de dietă, și sancționat de monarhul, s'a promulgat în colecțiunea legilor țerei la 15 Iunie 1898 căl. n. ca al XIV. articlu de lege din anul 1898 și a devenit lege obligatorie la finea lui Iunie 1898.

Subsemnatul consistor, în sesiunea sa de an, ținând că trebuie să-și dea seama despre normele legii în raport cu autonomia bisericească, n'a esitat nici un moment de a recunoaște legii regnicolare o gravitate extraordinară, ca și care abia va fi mai avut vreo chestiune bisericească dela întemeierea constituțiunei noastre bisericești până în momentul de față, și care impunea bisericești în mod imperativ datorința de a regula ținuta organelor sale față de cerințele legii regnicolare.

În conștiința acestei datorințe subsemnatul consistor a îndrumat consistoriile eparchiale, să promoveze chestiunea întregirii venitului preoțesc în condițiunile legii la sinodele eparchiale de ăstan, pentru-ca în prima linie acelea în calitatea lor, ca reprezentanțele singuraticelor eparchii, să se pronunțe în cauză, rămânând, ca voturile lor, în cas, dacă ar fi divergente și n'ar manifesta unitatea în biserică, să se subșternă unui congres național-bisericesc extraordinar, convocat în acest scop pe ziua de 16/28 a lunii curente.

De fapt voturile sinodelor eparchiale ne prezintă disparitate în vederile reprezentanțelor singuraticelor eparchii cari inomis reclamau convocarea congresului național-bisericesc extraordinar.

Convocat acela, ne luăm voia a prezenta Măritului Congres în aclus sub /. conclusele sinodelor eparchiale spre ulterioară și finală enunțiațiune normativă în cauză, — iar în scopul luminării cestiunii din toate punctele de vedere ne permitem a espune următoarele:

Dintre dispozițiunile legii, cuprinse în 23 §-i, prejudețios pentru autonomia bisericești noastre este mai nainte de toate principiul fundamental, în aplicarea căruia dotațiunea acordată de stat, nuse dă bisericești ca atare într-o sumă generală asemnată la dispozițiunea autorităților bisericești superioare, precum enunțiasse consistorul metropolitan în concludul din 22 August, 1894, Nr. 192, încheiunțat de congresul național-bisericesc din a 1895 prin concludul nr. 73, — ba nu se acordă nici chiar parochiilor, ci se dă parochiilor ad personam (§. 3 din lege).

De asemenea prejudețiosă este dispozițiunea din §. 2 al legii, în înțelesul căruia venitul posturilor de parochi, cari s'au înființat după 1 Ianuarie 1898 și al acelor, cari se vor înființa de aci încolo, se va întregi numai atunci dacă ministrul află organizarea acelor motivată.

Drept corolar la această dispozițiune, §-ul 15 din lege acordă ministrului dreptul, să provoace autoritatea bis. a afilia o comună la alta, când venitul parochial întregit dela stat, ar scădea în mod permanent.

Sub și mai gravă excepțiune cad §-ii 7, 8 și 9 din lege, anume pentru delictele politice, cari prea ușor pot fi atribuite preoților, pentru greutatea pedepselor, cari se normază acolo, dată fiind ministrului libertatea nelimitată de a se conforma sau a nu se conforma sentinței disciplinare a judecătorilor bisericești, și prin urmare a denega sau a sista întregirea venitului și atunci, când preotul s'a declarat nevinovat.

Gravamen just pôte forma mai de parte § 17 din lege, conform căruia ministrul asemnă sumele dotaționale la dispozițiunea autorităților confesionale pe lângă condițiuni, cari nu sunt precizate în lege, și în ultima linie depind dela ministrul.

Acestea sunt cele mai momentuoase dispozițiuni ale legii, cari nu se pot concorda pe deplin cu autonomia unei bisericești, care ca a noastră, cu constituțiunea sa garantată prin legile țerei, și conform dispozițiunilor generale din stat. org. capitl. I, își regulează, administrează și conduce independent afacerile sale bisericesci, scolare și fundatiionale, în toate părțile și factorii ei constitutivi.

Față de legea statului care, precum arătarăm, ne oferă ajutorul de stat în condițiuni grele, următoarele momente pledază pentru primirea ajutorului:

1. Statul este dator a da din banii ce încurg în vistieria lui o anumită cotă pentru scopurile culturale ale cetățenilor săi, și biserica noastră ca ori-și-care altă biserică din stat, are un drept formal asupra venitelor ce se ofer din vistieria statului. Și îndeosebi stă asta ați, mai mult de cât ori și când, după-ce statul prin introducerea legilor politice-bisericesci, a scurtat pe preoți în venitele lor.

2. Deși întregirea venitelor de astădată ni se oferă în condițiuni grele, timpurile și tendințele guvernului se pot schimba, și atunci am ajunge în pozițiunea de a folosi venitele din vistieria statului în condițiuni mai favorabile și mai priincioase dezvoltării noastre culturale.

3. Dacă biserica ca atare nu ar primi întregirea venitelor între condițiunile legii, ea față de puterea statului ar intra într-o poziție grea, având să oprască pe singuraticii preoți, ca ei direct și fără scirea și întrevinerea autorității bisericesci să ceră și să primască întregirea venitelor lor dela stat. Casul acesta pôte provoca disordine și anar-

chie în biserică, și abia am ave mijloce pentru curmarea lor.

4. Numai primirea întregirii venitelor preoțesci în genere, și din partea bisericești ca atare, trage după sine posibilitatea ca între anumite condițiuni — după cum se indică în §. 17. din lege — suma venitelor întregitoare să se pună întrăgă la dispozițiunea autorității bisericesci ca atare, și apoi această să-o împartă diferiților preoți. Tot numai această primire pôte face posibil, ca autoritatea noastră centrală să intervină la măsurarea venitelor și să salveze astfel interesele singuraticilor preoți.

5. Praca de ați, ce o observă ministrul la împărțirea ajutoarelor din vistieria statului, încă nu este mai bună; ci mai curând mai rea decât cea prevedută în lege. Pentru-că ați, dacă se subșterne ministrului lista celor cari ar fi să se împartășiți din ajutorul dela stat, ministrul simplu sterge din listă pe unul sau altul, fără a arăta barem motivul procederii sale.

În sensul legii în vigore însă, ministrul nu va mai putea face acesta. El pôte să eschidă pe vre-un preot dela venitele sale numai pe baza unei sentințe formale, și dacă pretinde dela autoritatea bisericească ca ea să tragă pe cutare preot în cercetare disciplinară și să aducă în contra lui sentință, trebuie să-i comunice autorității bisericesci și acusa.

Bine că ministrului i-se atribue dreptul ca să se dispenseze de un preot, care din partea autorității sale bisericesci a fost achitat: însă dacă ni se comunică odată acusa, scim cel puțin de ce se tractează, și putem presupune, că nu se va cere introducerea cercetării disciplinare pentru orice minuiție, care nu s'ar putea justifica înaintea publicității bisericesci, ba ne mai e dată și posibilitatea de recurs la tribunalul administrativ și încă autorității bisericesci înșasi, privindu-se vătămă în cazul când nu se respectă decisiul de ea adus.

6. Între preoții nostri nu există de aceia cari să ducă viață nemorală și scandalosă sau se observe atitudine dușmănoasă statului; iar în contra vesațiunei în această direcție, ne dă ore-care garanță împregiurarea, că acusa redicată direct la ministru, trebuie să ni se comunice, precum avem și dreptul de recurs în contra aceleia, la tribunalul administrativ suprem, ca la un for exempt de influința politice de toate țiilele.

7. Preoții nostri și dacă vor primi întregirea venitelor lor dela stat, totuși rămân și încă cu atât mai atârători dela autoritatea bisericești. Fiindcă unui preot amovat odată din funcțiunea sa bisericească, nici statul nu-i mai pôte da venitul întregitor, și astfel primirea acelu venit atâră în prima linie dela autoritatea bisericească.

8. Dotațiunea parochiilor noastre, pe lângă toate încercările de ameliorare ce în decursul timpului s'au făcut prin organele competente, încă nici astăzi în o parte considerabilă de comune, nu corespunde nici

dotațiunii modeste de 400 fl. pentru clasa III. și și unde nominal se pare a exista această dotațiune, nici acolo nu este sigură, ci este supusă fluctuațiunilor, mai ales că sesiuni parochiale nu avem pretutindenea, ear fonduri bisericesci, precum au alte confesiuni din patrie, la noi nu există, ci tot venitu preoțesc apasă pe umerii poporului și altcum destul de apăsător de tot felul de dări.

9. Biserica noastră ortodoxă română, mai lipsită de cât ori care biserică din patrie, în cei cincideci de ani din urmă de repetite ori a cerut, ca statul să vină într'ajutor preoțimii noastre cu o dotațiune corespunzătoare și să spriginască cu mijloce materiale instituțiunile noastre bisericesci și culturale, — firesce cu respectarea dreptului de autonomie și a rëndului bun bisericesc, — fără ca până-acum să fie urmat ceva îmbucurător în această direcțiune.

10. Astăzi cu deosebire în urma legilor de căsătorie civilă, preoțimea noastră s'a lipsit și de puținul, dar sigurul venit, ce-l avea, și mai ales existența protopresbiterilor s'a îngreunat preste măsură.

11. Preoțimea archidiecezană a renunțat la ajutorul de stat de 24 000 fl. din cauza modalității de împărțire cu preterarea organelor bisericesci competente, și prin aceasta a dovedit resignațiunea sa în interesul rëndului bun bisericesc, fără a afla vre-o recompensare pe altă cale; iar ajutorul anual de câteva mii fl., ce s'a dat de la stat în anii din urmă, cu introducerea art. de lege XIV. din 1898 se va sista, și astfel preoții din archidieceză lipsiți de ori-ce ajutorin, nu vor putea da creștere fiilor lor, ca să pôte fi ei următorii preoți, sau să sporască inteligența noastră, precum a fost până acum, ba chiar statul preoțesc va fi desconsiderat și necăutat, ca un stat dela care se pretinde mult, care însă dă puțin pentru esistența unei familii.

12. Când organele statului preste așteptare și în contra asigurărilor Dluu ministru de culte, date în casa magnaților, că adevă §. 17. al art. de lege XIV. nu ar pretinde alte condițiuni, decât ca ajutoarele asemnate să ajungă la mâna preoțimii — ar încerca prin darea ajutorului de stat se aservescă pe careva preot pentru lucruri contrare bisericești noastre naționale, preoțimea noastră va avea resignațiune și bărbăție, să preferă a conserva demnitatea și independența sa, decât a primi un ajutoriu, ce ar fi legat de condițiuni incompatibile cu chemarea sa.

Pentru a apreția în mod just motivele cari recomandă primirea ajutorului de stat și totodată și motivele, cari pledază pentru a ne lipsi de acel ajutoriu, voină a ajunge astfel la o conclusiune obiectivă, notăm că legea nu acordă guvernului titlul de a se îngera în afacerile interne ale bisericești, nici în cestiunile de administrațiune la înființarea posturilor de parochi și la afilierea comunelor bisericesci, nici în procesele disciplinare ca afaceri judecătorești; și administrațiunea și

FOIȚA

Scrisori către eleve.

Scrisoarea III.

(Urmare și fine.)

Trecuseră 8 zile de când Valeria a sosit în comuna natală, în care se plictisea de moarte, deoarece nu se ocupa cu nimic. Într-o zi cum sta așa plictisită, își aduse aminte de Elvira. Da, uite Elvira încă locuiește aici, își dișe. Eri când am venit dela preumblare, am auzit-o rîdînd așa cu poftă. Am să mă duc să ved ce viață pôte duce ea aici după spatele lui Dumnezeu. Și se îmbracă într-o haină elegantă și pleacă la Elvira, creșdînd că cine știe cât de rămasă de lume va afla pe prietina ei din copilărie, — când colo ce mare fi fu mirarea, când vădu chiar contrariul!

Elvira o întimpină și primi cu afabilitate grațioasă și plină de eleganță, și luându-și amica de braț, o conduse prin un șir de odăi, una mai frumoasă ca cealaltă, nu în pompă, ci în curățenie și gust. Ferestrele ei aveau perdele țesute acasă, cu motive românești, covore pe paturi și masă, precum și pe jos, asemenea țesute și cusute în casă, și

din fie-care strălucind modest presarate printre altele, mândrele noastre colorii românești. Salonul Elvirei era foarte simplu, dar în același timp foarte elegant. Lucea nu, dar comoditate și curățenie ce te atrăgea. În sufragerie câteva tablouri cu pome pictate de Elvira, încât Valeria rămase uimită, că într'un sat simplu pôte se vadă așa ceva. Și neputîndu-și stăpîni curiozitatea și ședîndu-se lângă ea încep:

„Și acum, Elviră dragă, fi bună istorisește-mi tot, de cum te-ai măritat, cum ai trăit și cum trăiești? tu pari așa îndestulată cum poți tu trăi la sat? Pe mine cât m'a rugat bărbatul să mergem în comuna lui natală, care e mult mai frumoasă ca sătutul acesta, și eu nu m'am putut decide.

„Chiar în anul când te-ai măritat, tu, începu Elvira, am făcut și eu cunoscință cu bărbatul meu. El a fost ales aici de preot și fiindcă și la părinții mei le-a plăcut de el, iar mie și mai mult, m'am decis și m'am măritat după el. După cinci ani l'au ales protopop. Până a fost numai preot, am trebuit să lucrez mai mult, și să trăim mai retrași.

„Cum așa?“ întrepruse Valeria — dora tu n'ai fost fată sîracă!“

„Nu!“!, răspuse Elvira, „am avut avere frumoasă, bani gata, dar nici eu, nici bărbatul meu nu am voit să luăm din capital, până când

suntem sănătoși și în putere să putem lucra. Să nu crezi că am avut atunci așa comodități! Din contră! Am locuit în niște căsuțe mici, de tot mici pentru alții, dar pentru mine prea mulțumitoare.

Casele acestea așa mari și frumoase cum le vezi, ni-le-au zidit poporeni numai de patru ani, până atunci bărbatul meu a tot adunat la materialul recerut, a lucrat și el și a dat și bani, și s'a ostenit destul până ne-am făcut odihna ce avem acum.

În timpul cât el a adunat materialul, eu m'am ocupat cu tot felul din ce o economă pôte face bani și am trimis la oraș și am vîndut, iar banii i-am depus. Și pe când a gătat bărbatul meu casele, eu încă aveam banii de mobile pentru ele!

„Și nu ți-ai urt zilele, lucrînd?“ întrebă Valeria mirată.

„O dragă, să nu crezi că eu am lucrat silită, și că totă ziua numai am tot lucrat. Nici vorbă! Eu am lucrat pentru-că îmi făcea și îmi face plăcere, și pentru-că simt bucurie în toate lucrurile care știu că le-am făcut eu! Ș'apoi nici nu lucrez eu însami toate, ci aranjez și supraveghez, și-mi știu împărțit lucrurile, încât merg ca înșirate.

Avem foile noastre mai toate, și o revistă literară germană, apoi o bibliotecă frumoasă, căci cărțile ce cred că-s bune și le

vîd anunțate că au apărut, le cumpăr, și așa în fiecare zi cetesc o oră două, totdeauna cu poftă necunoscutului, cu farmecul ce-l are lucrul nou, și îmi rămîne timp și de alte distracții“.

„Și aveți și trăsura frumoasă și cai frumoși“.

„Da, avem de un an! Bărbatul meu se ocupă cu stupăritul, și din banii adunați pe mîiere, m'a surprins la ziua nașterii, cu trăsura și caii care i-ai vădut“, spunea Elvira rîdînd fericită, apoi adaugă: „Se vezi tu Valeriă dragă, că noi și acum suntem ca copiii. Pîndim ocaziunea, a ne putea procura plăceri unel altuia. Tu pôte n'ai idee ce fericit se simte omul, când vede, că tot ce are în jurul său, este cîștigat cu sudoarea feței sale! Și și cu familia sunt fericită. Iată-i tocmă vin dela școală. Am doi feciori și o fată“.

Valeria de mult nu-și mai putea stăpîni înduioșarea, iar când vădu fericirea înălțării copiilor cu mama lor, pentru prima dată simți în viața sa mustrarea conștiinței, și numai atunci își aduse aminte că și ei i-a dat Dumnezeu de toate ce a dat Elvirei, dar ea și-a alungat copii dela sine, i-a trimis cu servitorea și ea a fugit după deșertăciuni netrebnice.

Umilită în fața virtuții Elvirei, s'a despărțat cu dorul de a începe o viață nouă și

jurisdicțiunea bisericească rămân deci intacte și ferite de orice ingerință din partea guvernului statului, — totul ce poate face statul, pentru a paraliza o acțiune lui inconvenientă, este denegarea ajutorului cerut, respective detragerea ajutorului acordat, lăsând pe preoți în statul neajunsurilor în care se află actualmente sau releptându-i în statul quo ante.

Viitoriul va dovedi dacă temerile sau speranțele de acum, în privința praxeii ce va aplica-o guvernul, sunt întemeiate sau nu.

Câte posturi de paroch sunt avise la ajutorul statului, cu cari sume, și în general care este trebuința totală a bisericești înțregi, nu putem ști, căci eparchiile nu ni-au prezentat datele despre conscrierile venitelor preoțesci.

Știm însă, că după conscrierile cele vechi, statul prelinase spre acest scop mai multe sute de mii de florini. Cu toate acestea ori și cât de formidabile se prezintă sumele preliminate, se nu ne facem iluziuni că preoții nostri se vor împărtași de ajutoare prea opulente.

Și măsura îngustă la acordarea ajutorului întregitor, și graduația de 3 și 6 ani, ambele vor concurge, pentru a reduce cuantumul ajutorului la un minim neconsiderabil.

Mai restă să invocăm atențiunea Măritului Congres la dispozițiunile §-lui 21 din lege, cari apriori declară, că ajutoarele asemnate până acum din vistieria statului pentru preoții lipsiți, se vor sista pentru confesiunile necatolice și se vor folosi spre ajutorarea preoților bisericilor catolice.

Termenul pentru a opta la ajutorul de stat e de un an de zile, calculat dela intrarea în aplicare a legii, expiră deci la finea lunii Iuliu a. c. câlindar nou.

Espirat acest termen fără a ne fi folosit de beneficiile legii, ne-am lipsit pentru totdeauna de ajutorul de stat, cu care numai într'un cas special mai putem reflecta (§. 3 al. 2.)

Beneficiile, cari legea le acordă preoților, sunt facultative; fie-care preot poate renunța la ele, refuzând a cere ajutorul de stat, și renunțând la cel acordat, îndată ce nu are trebuință de acela, sau i-se impun condițiuni neconvenibile la primirea aceluia.

În fine cererile de ajutor sunt a se subșterne prin intermedierea autorității bisericesci superioare, care va examina raporturile locale și individuale și va cumpăni necesitățile de trai ale petentului, stăruind a se da în punctul atitudinii sale înviațiunile reclamate de interesul bisericești și al statului preoțesc în general.

În cele premise am aretat greutatea, cu care legea apasă asupra deplinei libertăți în cele ale bisericești, și care pledază pentru refuzul ajutorului de stat; am arătat totodată motivele cari ne pot predispuce a opta pentru ajutorul de stat, până când prin întocmirea organice în biserică vom ajunge a asigura preoțimii parochiale din propriile noastre mijloace o existență amăsurat chiemării ei spirituale.

În ziua aceea a scris bărbatului ei o epistolă lungă, în care cu lacrimi recunoșce, că a greșit, mult de tot, că ea pe viitor la țară dorește să trăiască, o viață nouă, de tot nouă, pe care el nu o cunoște, dar nici ea n'a cunoscut-o până azi...

Au trecut mulți ani.

Tot ce a fost rău s'a îndreptat. Valea urmând pilda Elvirei a devenit și ea o economă bună și o mamă conscientioasă, iar când o întrebi, cum se află? ea răspunde: Așa de bine, ca nici odată în viața mea; îndrept ce-am fost făcut rău, ca să-mi ferească copilașii de aceea ce eu a trebuit să pășesc!

Și din istoriile acestor două pretine, tu copila mea, judecă și înțelege calea cea adevărată, pe care am cea mai bună nădejde că o vei găsi, cu atât mai vârtos, că tu de sine, îmi spui că te-ai simțit atrasă spre lucrurile bune, ce se numesc „economic”. Caută în jur de tine la femeie harnică și vezi ce faci și fă ca ele, dar privește și la cele mai slabe, nu ca să înveți a face ca ele, ci să te ferești de slăbiciunile lor. Și D-zeu să fie cu tine, iubita mea.

Maria Cioban.

rituale și ferită de momelele tendințelor moderne în stat și în societate.

Până atunci însă reflectând la miseria, de care suferă preoțimea noastră; la lipsa vieții tot mai multe și tot mai agere, la condițiunile de existență tot mai grele; în presupunerea că legea se va aplica spre binele bisericești, care e totodată și al statului, cu tactul reclamat de o rațiune de stat prudentă și înțeleaptă; considerând anume, că la bineficiile legii devenite oneroase, pe lângă o abnegațiune resolută, de care preoțimea noastră în timpuri de grea cercare totdeauna a dat probe eminente, putem renunța în tot momentul: subsemnatul consistor e de buna credință, că în stadiul actual al acestei grave cestiuni prevalează considerațiunile de oportunitate, cari ne recomandă primirea ajutorului de stat.

Ne luăm deci voia a propune Măritului Congres se admită ca preoțimea parochială să ceară și să primească întregirea venitelor sale din vistieria statului, în condițiunile articolului de lege XIV din anul 1898., în cazul când în conformitate cu §. 17 din lege, dispozițiunea întregă se va pune la dispozițiunea autorității bisericesci superioare spre distribuire, fără altă condițiune, decât ca sumele reclamate la întregirea venitelor preoțesci, să ajungă la destinația lor, sau adică la mâinile preoților îndreptățiți la acelea.

Iar pentru a preîntîmpina toate eventualitățile viitoriului, Măritul Congres se binevoiescă a prevedea cu a sa înaltă autoritate concludul nostru din 21 August, 1898, Nr. 200, și de acord cu același a îndruma parochiile, să pună la cale precum e prevădută și în dispozițiunile generale privitoare la regularea parochiilor, votate de congresul din a. 1870, o acțiune energetică pentru regularea dotațiunii preoților amăsurat referințelor locale prin sacrificii potențate din partea credincioșilor, prin reducerea posturilor de parochi și prin gruparea comunelor mai mici într-o unică parochie, eventual prin alte mijloace create din propriile noastre forțe, cari ne garantează independența bisericești și a organelor ei dela ingerințele străine de misiunea bisericești.

Din ședința plenară a consistoriului metropolitan ținută în Sibiu, la 6/18 Maiu 1899.

Ioan Meșianu, m. p.
metropolit.

Leontin Simonescu, m. p.,
secret. metr.

*

Pe temeiul acestui raport, comisia, luând în serioasă cumpănire motivele ce pledază pro și contra primirii întregirii, face congresului următoarea propunere:

Considerând, că ameliorarea dotațiunii preoțesci este o necesitate imperativă pentru progresul cultural și moral al bisericești noastre și că biserică în urma vitregităților timpurilor trecute, în prezent nu este în poziție a face ameliorarea dotațiunii din mijloacele sale proprii;

considerând, că statul după legile în vigoare are datorința a concurge cu mijloacele sale la susținerea organismului bisericesc, iar statutul organic ne îndreptățește, ca în lipsa de mijloace proprii suficiente, să reclamăm ajutorul statului;

considerând, că articolul de lege XIV. din 1898, despre întregirea venitelor din țară, cari nu aparțin confesiunilor romano-greco- și armeano-catolice, cu finea lunii Iulie 1898 a devenit lege obligatorie, de a cărei dispozițiuni biserică trebuie să țină cont;

considerând, că unele dispoziții ale acestei legi, ce sunt prejudiciabile autonomiei noastre bisericesci, isvoresc din o neîncredere în ceea ce privește conduita morală și patriotismul preoțimii;

considerând, că această neîncredere este fără temeiuri încât s'ar referi la preoțimea noastră, pentru-că aceasta întotdeauna a escelat prin purtarea sa morală și prin patriotismul său adevărat;

considerând, că înaltul guvern al țării prin executarea dreaptă și corectă a legii, chiar în înțelesul bine priceput al statului poate delătura bănuelile, ce eu drept cuvânt le-a avut biserică la aducerea acestei legi în ceea ce privește slăbirea disciplinei bisericești și vexațiunea neîntemeiată a preoțimii noastre;

Congresul naț. bis., sub rezerva că dotațiunea întregă ce compete preoțimii noastre se va pune la dispoziția autorității bisericesci superioare, admite ca preoțimea să primească întregirea venitelor sale din vistieria statului în condițiunile articolului de lege XIV din 1898 fără altă condiție, decât ca sumele reclamate la întregirea venitelor preoților să ajungă la destinațiunea lor.

Concludul consistoriului metropolitan din 21 Aug. 1898 Nr. 200, referitor la regularea dotațiunii clerului din mijloace proprii ale noastre, se aprobă.

În mijlocul unei mari interesări, se deschide discuția asupra obiectului, discuție care a ținut într-una până la ora 1 d. a., și pe când abia vorbiseră jumătate din oratorii insinuați. Au vorbit anume în ședința aceasta înainte de amiazi deputații Nicolau Manegut (M. Oșorhei) Ioan Sêrbu (Caransebeș), Mihail Popovici (Orșova) și V. Mangra (Arad), în contra propunerii comisiei; iar deputații: Dr. I. Mihu ca referent, Petru Truța (Arad) Pavel Rotariu (Timișoara) și Dr. N. Oncu (Arad), pentru propunerea comisiei, deci pentru primirea condiționată a întregirii.

Dintre cei contra primirii, deputatul Mihail Popovici a prezentat față de propunerea comisiei, următoarea contra-propunere:

Considerând că articolul de lege XIV din 1898 despre întregirea dotațiunii parochiale vîlează în mod expres prin dispozițiunile cuprinse în acel articol de lege, autonomia bisericești noastre ortodoxe naționale;

considerând că în puterea statutului organic congresul național-bisericesc este chemat a apăra autonomia bisericești și a lua poziția față cu ori-care ingerință cu vîdită tendință de a vătămă organismul autonomic al bisericești noastre;

considerând că regularea dotațiunii parochiale aparține exclusiv competenței autorităților noastre bisericesci;

considerând în fine că prin concludul de sub Nr. 73 din anul 1895, congresul național-bis. s'a pronunțat limpede și categoric, că în afacerea dotațiunii clerului nu poate admite deloc ingerința guvernului, accentuând clar și hotărît că o eventuală subvențiune din partea statului, primese numai pentru cazul dacă se asemnăză și se pune la dispoziția autorităților noastre superioare bisericesci într-o sumă generală pentru biserică, ca atare, iar nu preoților ca particulari:

În urma acestor considerante, Congresul național-bisericesc enunță că nu poate primi întregirea dotațiunii sub condițiunile cuprinse în articolul de lege XIV din 1898

Fiindcă pe la ora 1 d. a. dep. Dr. Oncu încă vorbea, s'a cerut încheierea ședinței și urmarea desbaterii după prânz la 4.

Ședința III

— 17 Maiu v., d. a.

Deschidându-se la 4 ore d. a. desbateră mai departe, au mai luat cuvînt contra primirii întregirii deputații Simeon Damian (Brașov), Vasile Damian (Brad), Dr. Nestor Opresan (Caransebeș), — iar pentru primire deputații: Ignatie Pop (Arad), Mihail Cîrlea (Abrud) care a făcut și un mic adaos la propunerea comisiei, Ioan cavalier de Pușcariu și Parteni Cosma.

Și mai fuseseră insinuați oratorii, dar cerîndu-se încheierea discuției după Mih. Cîrlea, desbateră s'a încheiat cu cei doi din urmă, unul pro și unul contra.

Au mai vorbit propunătorii N. Manegut, Mih Popovici și Dr. Mihu, apoi a dat unele deslușiri I. P. S. Sa Metropolitul, și — a urmat votarea a cărei rezultat a fost, că:

Congresul a acceptat, cu 40 voturi, contra 28, propunerea comisiei, de a se primi adică condiționat întregirea venitelor preoțesci, împreună cu adaosul propus de deputatul P. Cosma, (vezi propunerea comisiei și propunerea Cosma).

Asupra amănuntelor desbaterii din aceste două ședințe meritore, vom reveni în numărul viitor.

NOUTĂȚI

Afacerea rentei școlilor noastre din Brașov. Tote foile din Pesta publică un comunicat al corespondenței oficiose „Kel. Ért.” care împărtășește următoarele: „În tratările între guvernul ungar și român, pe cale diplomatică, în afacerea mult ventilatei cestiuni a subvenționării școlilor române din Brașov, — după cum aflăm din isvor demn de credință — s'a ajuns deja la o înțelegere principiară. Guvernul român a luat asupra-și îndatorirea de-a înmănușa regulat, renta ce compete bisericești sf. Nicolae din Brașov, ministeriului de culte și instrucțiune publică ungurească, care apoi va face să ajungă la destinațiunea sumelor primite. În modul acesta dreptul de control al statului ungar va fi validat. Procesul, pe care administrația bisericești din Brașov l'a intentat statului român, va fi, de sine înțeles, sistat.”

*

Societatea pentru fond de teatru român, la Seliște. Ni-se scrie din Seliște: Neputîndu-se întruni „Societatea pentru fond de teatru român” la Abrud, președintele acesteia dl Iosif Vulcan s'a adresat inteligenței din Seliște cu o scrisoare, prin care 'și arată dorința ca adunarea generală din ăstă an să se țină la Seliște, dacă inteligența română de aici ar dori-o.

Dl Dumitru Banciu, primitorul scrierii, a conchemat ieri, Luni, inteligența la o consfătuire, și ideea a fost, firește, cu bucurie primită.

S'a constituit îndată și comitetul care se îngrijescă de arangierea celor de lipsă pentru adunare, și anume președinte: Dumitru Banciu, secretar: Dumitru Mosora. Iar membri în comitet: Iordachie P. Roșca, căpitan, Dumitru Lăpădat, Ioan Chirca, Il. Comșa, Ioan Banciu, D. Vulcan, Const. Herța, Iacob Steflea, Nic. Hențiu, Oprea Borcea, Ioan Țintea, Ioan Popa, Nic. Roman, Iuliu Crișan, Constantin Cristiu și Nicolau Munteanu.

Societatea este invitată. să-și țină adunarea în zilele 18, 19 în 20 Iulie st. v.

După ce comitetul societății va aproba acest termen, se vor începe pregătirile, ca oșpeții să ducă cele mai plăcute souveniri din comuna noastră Seliște. Coresp.

Economic.

Tulumbe de stropit viile.

Numeroși vieri ne-au recercat și ne recercă, durere acum într'un târziu, să-i vestim „în pripă”, de unde să-și cumpere și cu ce preț tulumbe de stropit vițele contra peronosporei, — tulumbe firesce bune și nu tocmai scumpe. Fîndcă unui fiecăruia nu suntem în poziție, răspundem în scurt prin diarele noastre astfel:

Comisiunea economică a ăttului Sibiu a rezolvit deja cererile, acordând comunelor politice și tovarășilor agricole (nu și persoanelor singurate) din acest comitat, și anume de astădată 63 tulumbe cu prețul redus de câte 4 fl. 66 cr.

Ceilalți doritori sunt avisați a se adresa în scopul cumpărării, de-a dreptul la firme solide, între cari Carol F. Iickeli în Sibiu imbie tulumbe aveau bune și eftine și anume:

a) „Excelsior” cu 9 fl.

b) „Austria” model 97 cu 10 fl. 90 cr. și

c) „Austria” model 93 cu 14 fl. 90 cr.,

Tulumbe „Austria” model 93 s'au fost distribuit prin comisiunea amintită în anul trecut, iar „Austria” model 97 în acest an. Și unele și altele s'au dovedit a fi îndemănătoare și destul de trainice. „Excelsior” e numele unui fel de tulumbe mai eftine, dar încâtva mai slăbuțe.

În ce privește stropirea însăși, ne provocăm la instrucțiunea noastră în anul trecut, instrucție care s'a fost trimis primăriilor noastre și care s'a fost publicat în același timp prin diare.

Sibiu, 25 Maiu n. 1899.

Biroul Reuniunii rom. agricole din comitatul Sibiului.

D. Comșa m. p.
pres.

V. Iordășianu m. p.
secretar

